



WICEPREZES RADY MINISTRÓW
MINISTER
KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO
prof. dr hab. Piotr Gliński

Warszawa, 04 października 2022 r.

BAK.0802.13.2022

Pan
dr inż. Jacek Hamerliński
Dyrektor
Centralnego Ośrodka
Badawczo - Rozwojowego Przemysłu
Poligraficznego w Warszawie

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011 roku *o kontroli w administracji rządowej*¹ w terminie od 27 czerwca do 22 lipca 2022 r. przeprowadzono kontrolę w Centralnym Ośrodku Badawczo - Rozwojowym Przemysłu Poligraficznego w Warszawie, ul. Zagadki 21, zwanym dalej Instytutem lub COBRPP. Kontrola obejmowała okresową ocenę funkcjonowania Instytutu zgodnie z art. 36 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. *o instytutach badawczych*² w latach 2019 – 2021.

Czynności kontrolne przeprowadzone zostały na podstawie upoważnienia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego nr 178/U/2022/MKiDN z dnia 14 czerwca 2022 r. przez pracowników Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego , głównego specjalistę z Biura Audytu Wewnętrzny i Kontroli oraz głównego specjalistę z Departamentu Mediów i Sektorów Kreatywnych.

Zgodnie z art. 47 w zw. z art. 46 ustawy *o kontroli w administracji rządowej*, przekazuję Panu Wystąpienie pokontrolne.

Działalność Instytutu oceniono negatywnie, przede wszystkim z powodu niezadawalającej skali realizacji prac badawczo – rozwojowych oraz złej kondycji finansowej. W badanym okresie Instytut w niewielkim stopniu realizował podstawowy cel swojej działalności, którym jest prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych, nie osiągał zadawalających efektów wdrożenia prac badawczo- rozwojowych oraz uzyskał znikome przychody z tytułu sprzedaży ww. prac. W jednostce nastąpił spadek zatrudnienia kadry naukowej. W niewielkim stopniu wykorzystywał sprzęt naukowy do realizacji zadań statutowych. Instytut znajduje się w trudnej sytuacji finansowej spowodowanej ujemnym wynikiem finansowym oraz stanem zobowiązań z tytułu zaległości za nieterminowe regulowanie składek wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Instytut posiada wadliwe Zasady (politykę) rachunkowości oraz nieaktualną

¹ Dz.U. z 2020 r., poz. 224

² Dz.U. z 2010 r., nr 96, poz. 618

strukturę organizacyjną. Nie przeprowadził inwentaryzacji aktywów w terminach wynikających z ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości³.

1. Podstawy funkcjonowania Instytutu

Instytut działa na podstawie ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o *instytutach badawczych* oraz Statutu zatwierdzonego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w dniu 27 listopada 2017 r. W Instytucie brak uchwały Rady Naukowej w sprawie uchwalenia ww. Statutu. Nadzór nad Instytutem sprawuje Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Organami Instytutu są Dyrektor i Rada Naukowa.

Zgodnie z § 11 Statutu Dyrektor kieruje Instytutem, w szczególności, ustala plany jego działalności oraz odpowiada za wyniki działalności Instytutu. W badanym okresie Dyrektorem Instytutu był pan dr inż. Jacek Hamerliński.

W myśl § 13 Statutu Rada Naukowa jest organem stanowiącym, inicjującym, opiniującym i doradczym Instytutu w zakresie jego działalności statutowej oraz w sprawach rozwoju kadry naukowej i badawczo – technicznej. Do zadań Rady Naukowej należy m.in. opiniowanie rocznego planu finansowego oraz rocznych sprawozdań finansowych, kierunkowych planów tematycznych badań naukowych i prac rozwojowych oraz finansowych Instytutu, a także rocznych sprawozdań Dyrektora z wykonania zadań. Rada Naukowa jest uprawniona do zajmowania stanowiska we wszystkich sprawach dotyczących działalności COBRPP.

W badanym okresie funkcjonowała Rada Naukowa składająca się z 12 członków powołanych na 4 letnią kadencję. Instytut nie poniósł kosztów związanych z działalnością Rady Naukowej. Rada działała na podstawie wewnętrznego regulaminu z dnia 16 stycznia 2018 r. Instytut nie posiadał uchwały Rady Naukowej zatwierdzającej powyższy regulamin. W 2019 r. odbyły się trzy posiedzenia Rady w dniach: 12 marca, 28 października, 12 grudnia, natomiast w pozostałych latach ze względów epidemiologicznych odbyło się jedno posiedzenie rocznie w trybie zdalnym w dniach: od 17 marca do 6 kwietnia 2020 r. oraz od 24 marca do 1 kwietnia 2021 r. Na posiedzeniach Rada Naukowa pozytywnie zaopiniowała plany rzeczowo – finansowe oraz sprawozdania finansowe, a także sprawozdanie z działalności merytorycznej Instytutu za lata 2019-2021.

Stwierdzono, że terminy opiniowania przez Radę Naukową planów rzeczowo – finansowych w latach 2019-2021 nie gwarantowały ich realizacji z początkiem roku, co skutkowało prowadzeniem gospodarki finansowej bez ustalonych przez dyrektora i zaopiniowanych przez Radę Naukową planów i naruszało tym samym postanowienia art. 18 ust. 10 i ust. 12 ustawy o *instytutach badawczych*. Plany rzeczowo – finansowe zostały zaopiniowane w terminach: 12 marca 2019 r., 6 kwietnia 2020 r. oraz 1 kwietnia 2021 r. Kontrolowany wyjaśnił⁴, że *plany rzeczowo – finansowe Ośrodka przekazano do MKiDN dopiero po ich zaopiniowaniu przez Radę Naukową, co miało miejsce na pierwszym posiedzeniu Rady w danym roku, zazwyczaj w marcu. Działo się tak co najmniej od 2013 r. W związku z powyższym plany takie za lata 2019-2021, sporządzone przez Dyrektora Instytutu, również przedstawiono do zaopiniowania Radzie na analogicznych posiedzeniach. Jednocześnie wyjaśniam, że założenia planów rzeczowo – finansowych COBRPP na dany rok były wcześniej prezentowane Radzie, zwykle na ostatnim posiedzeniu w roku poprzedzającym, co jest widoczne w odpowiednich protokołach. Plany rzeczowo – finansowe, zwłaszcza w zakresie kosztów działalności, były ostatecznie sporządzane w oparciu o wyniki bilansu za rok*

³ Dz.U. 2021 poz. 217 ze zm.

⁴ Pismo znak DI1066.1/2022 z dnia 8 lipca 2022 r.

poprzedzający, co wyjaśnia praktykę ich przedstawiania do zatwierdzenia Radzie Naukowej jednocześnie z przedstawieniem bilansu Instytutu.

Według powyższych wyjaśnień Dyrektora istnieje możliwość prezentowania Radzie Naukowej planów rzeczowo – finansowych na dany rok na ostatnim posiedzeniu Rady w roku poprzedzającym, tak aby możliwa była ich realizacja z początkiem bieżącego roku.

Stwierdzono, że omawiane podczas posiedzeń Rady Naukowej główne kierunki działalności naukowej były niezmiennie w każdym objętym kontrolą roku. Pomimo trudnej sytuacji ekonomiczno – finansowej Rada Naukowa nie zgłasza własnych wniosków w zakresie planów rzeczowo – finansowych oraz sprawozdań finansowych, a także sprawozdań z działalności Instytutu przedstawianych przez Dyrektora COBRPP. Ponadto Rada Naukowa nie proponowała nowych kierunków prac badawczo – rozwojowych, których wyniki mogły być sprzedane i stanowić źródło przychodów dla Instytutu. Stwierdzono, że Rada Naukowa wykazała niską aktywność w zakresie bieżącej działalności Instytutu, a także jego gospodarki finansowej. Swoją działalność ograniczyła jedynie do formalnego zatwierdzenia i zaopiniowania przedstawionych jej dokumentów. Kontrolowany wyjaśnił⁵, że *w badanym okresie Rada Naukowa nie zgłaszała uwag dotyczących planów rzeczowych i sprawozdań z działalności Instytutu. Jak wynika, z protokołów, także we wcześniejszych okresach nie zgłaszano takich uwag (...). Ponadto Rada Naukowa nie proponowała nowych kierunków ew. tematów prac badawczo – rozwojowych, badań lub opinii, mogących stanowić źródło przychodów dla Instytutu. Przewodniczący Rady (...) zachęcał do podjęcia współpracy przy komercjalizacji*

, co poskutkowało w roku 2019 pracami wstępnymi, a w 2020 – zleceniem zewnętrznym na opracowanie technologii wykorzystującej te prace. Sugestie te wyrażano w postaci rozmowy poza protokołem i nie są udokumentowane w protokołach RN.

Organizację wewnętrzną Instytutu określa Zarządzenie nr 11/2016 Dyrektora COBRPP z dnia 2 listopada 2016 r. dotyczące *Zmian w Organizacji i Zarządzaniu w Centralnym Ośrodku Badawczo – Rozwojowym Przemysłu Poligraficznego* zawierające m.in.:

- Schemat organizacyjny (załącznik nr 1),
- Regulamin organizacyjny (załącznik nr 3),
- Zakresy zadań i odpowiedzialności komórek funkcjonalnych (załącznik nr 6),
- Zakresy zadań i odpowiedzialności komórek badawczych (załącznik nr 7).

Stwierdzono, że Regulamin organizacyjny oraz schemat organizacyjny zawierają nieaktualną strukturę organizacyjną w zakresie komórek organizacyjnych oraz samodzielnych stanowisk, np. brak pełnomocnika Dyrektora ds. systemu zapewnienia jakości z powodu rezygnacji z systemu zarządzania jakością, brak Zastępcy Dyrektora ds. rozwoju, brak Zespołu analiz i promocji projektów oraz wdrożeń, Redakcji Acta Poligraphica. Kontrolowany wyjaśnił⁶, że *planowane zmiany struktury organizacyjnej zostały odłożone z różnych powodów (...) zatrudnienie w ww. komórkach jest obecnie tylko częściowo wystarczające, przez co Ośrodek podejmował próby doraźnego zatrudnienia pracowników (umowa – zlecenie) w roku 2021, a w wyniku realizacji planu naprawczego zapewne wystąpi konieczność zatrudnienia większej liczby osób w komórkach administracyjnych. Zespół analiz i promocji, pełniący rolę komórki marketingowej, będzie wymagał ponownego zatrudnienia, jak zasygnalizowano w planie naprawczym (...). Zespół Acta Poligraphica pracuje doraźnie przy rezygnacji z wydawania wersji papierowej czasopisma, obecna forma organizacyjna jest odpowiednia i nie planuje się zmian w tym zakresie (...).*

⁵ Pismo znak DI1066.5/2022 z dnia 21 lipca 2022 r.

⁶ Pismo znak DI1066.2/2022 z dnia 11 lipca 2022 r.

W badanym okresie COBRPP posiadał kategorię naukową B otrzymaną w wyniku kompleksowej oceny jakości działalności naukowej lub badawczo – rozwojowej⁷. Uzyskana kategoria miała wpływ na wysokość otrzymywanych przez Instytut środków finansowych przeznaczonych na utrzymanie potencjału badawczego, rozwój młodej kadry i działalność dydaktyczną. W dniu 30 września 2021 r. Instytut złożył do Ministerstwa Edukacji i Nauki wnioski o przeprowadzenie ewaluacji jakości działalności naukowej na kolejne lata. Z wyjaśnień Kontrolowanego wynika, że istnieje zagrożenie nieotrzymania kategorii naukowej „B” z powodu między innymi niewystarczającej liczby zatrudnienia na stanowiskach naukowych. Ponadto Kontrolowany wyjaśnił⁸, że *w opracowanym planie naprawczym przedstawionym do MKiDN uwzględniono możliwość utraty kategorii naukowej B. W powyższym planie przyjęto, że w razie nieotrzymania kategorii B należy podjąć próbę komercjalizacji lub przekształcenia COBRPP w przedsiębiorstwo badawczo – rozwojowe, niebędące instytutem badawczym. Sprzyja temu brak własnej nieruchomości oraz niemal całkowita amortyzacja posiadanych środków trwałych, jak też wartości niematerialnych i prawnych (...). Zgodnie z planem środki na utrzymanie działalności powinny zostać pozyskane w drodze zwiększenia liczby komercyjnych usług realizowanych przez Ośrodek (...).*

Rachunkowość Instytutu prowadzona jest na podstawie przepisów ustawy o rachunkowości oraz ustawy o instytutach badawczych. Główną księgową Instytutu w okresie objętym kontrolą była zatrudniona na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony⁹.

Instytut posiada Zasady (polityki) rachunkowości, wprowadzone zarządzeniem Dyrektora COBRPP nr 6/2014 z dnia 17 marca 2014 r. Dokumentacja opisująca przyjęte zasady (politykę) rachunkowości nie zawiera następujących elementów wymaganych w art. 10 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości:

- wykazu ksiąg rachunkowych (art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy),
- przyjętych zasad kwalifikacji zdarzeń w Zakładowym planie kont, zasad prowadzenia ksiąg pomocniczych oraz ich powiązania z księgą główną (art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. a ustawy),
- systemu służącego ochronie danych i zbiorów, w tym dowodów księgowych, ksiąg rachunkowych i innych dokumentów stanowiących podstawę dokonywanych w nich zapisów (art. 10 ust. 1 pkt 4 ustawy).

Wymienione wyżej elementy mają charakter obligatoryjny. Zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy o rachunkowości kierownik jednostki ustala w formie pisemnej i aktualizuje dokumentację opisującą przyjęte zasady rachunkowości.

2. Realizacja zadań statutowych Instytutu

Zgodnie z § 9 Statutu do zakresu zadań Instytutu należy:

- prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych w dziedzinie poligrafii,
- prac związanych z przygotowaniem nowych materiałów i wyrobów poligraficznych oraz metod ich wytwarzania,
- wdrażanie wyników prac badawczych,
- upowszechnianie wiedzy poligraficznej oraz prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie poligrafii,
- prowadzenie działalności towarzyszącej związanej z ww. zadaniami.

⁷ Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 grudnia 2016 r. w sprawie przyznawania kategorii naukowej jednostkom naukowym i uczelnią, w których zgodnie z ich statutami nie wyodrębniono podstawowych jednostek organizacyjnych (Dz. U. 2016 r. poz. 21 54 ze zm.)

⁸ Pismo znak DI1066.3/2022 z dnia 15 lipca 2022 r.

⁹ Umowa o pracę z dnia 2 czerwca 2014 r.

W badanym okresie Instytut realizował zadania statutowe poprzez prowadzenie prac badawczo – rozwojowych, świadczenie usług wykonywania kodów kresowych i produkcji klejów poligraficznych, sporządzanie opinii i ekspertyz, szkolenia z wykorzystaniem symulatorów maszyn drukujących oraz prowadził działalność wydawniczą.

W okresie objętym kontrolą Instytut nie opracował strategii działania jednostki określającej perspektywistyczne kierunki działalności naukowej. Kontrolowany wyjaśnił¹⁰, że *stan zatrudnienia w COBRPP oraz liczba wcześniej zrealizowanych projektów badawczych nie uzasadniały konieczności opracowania ww. dokumentu*. Ponadto Kontrolowany wyjaśnił¹¹, że *planowanie działalności naukowej w badanym okresie oparto na założeniach opracowanych w latach 2014-2017. Obejmują one:*

- *realizację tematów prac badawczych zgłaszanych przez pracowników Ośrodka (prace własne), w oparciu o konspekt projektu zawierający propozycję tematu, cele pracy, szacowany czas trwania, szacowane koszty, najważniejsze ryzyka;*
- *realizację tematów prac badawczych wynikających z zawartych umów z przedsiębiorcami – planowaną na okres uzgodniony z wykonawcą, w oparciu o założenia umowy.*

Tematy z grupy pierwszej akceptowano do realizacji po zatwierdzeniu przez kierownika odpowiedniego zespołu badawczego. Tematy z grupy drugiej wybierano po wstępnych rozmowach ze zleceniodawcą, w oparciu o własne możliwości badawcze co oznacza, że nie wszystkie propozycje przedsiębiorców ew. porozumienia o współpracy skutkowały zawarciem umowy. W szczególności w badanym okresie zrezygnowano z trzech proponowanych tematów z powodu negatywnych wyników badań wstępnych bądź niemożliwości uzgodnienia szczegółowego zakresu i terminu realizacji prac badawczych.

Ze sprawozdań z działalności Instytutu wynika, że liczba projektów badawczo – rozwojowych realizowanych w latach 2019-2021 wyniosła: 6 w 2019 r., 8 w 2020 r. oraz 4 w 2021 r. W powyższych sprawozdaniach nie zawarto informacji o stopniu realizacji prac badawczo – rozwojowych w danym roku. Według wyjaśnień Kontrolowanego¹² Instytut częściowo przeprowadził i nie zakończył w całości w danym roku prac badawczo – rozwojowych w liczbie: 3 - 2019 r., 3 - 2020 r. oraz 4 – 2021 r.

Według wyjaśnień Kontrolowanego¹³ *efektem prac badawczo – rozwojowych w 2019 r. było opracowanie wymagań do dalszego rozwoju poszczególnych kierunków badawczych oraz opracowanie receptur farb bakteriostatycznych dla zewnętrznego klienta. W przypadku pozostałych prac nie nastąpiło wdrożenie wyników badań (...) W wyniku przeprowadzonych w roku 2020 prac badawczo – rozwojowych powstały dwa opracowania technologiczne dla zleceniodawców, ponadto przekazano przedsiębiorcom wyniki walidacji technologii (...) Wstępne prace dla firmy wykazały możliwość uzyskania warstwy o założonych właściwościach barierowych, dokonano analizy stanu techniki dla klejów i wytypowano możliwe receptury do jego stworzenia. W 2021 r. nie nastąpiło wdrożenia wyników badań żadnej z prac.*

Instytut osiągnął znikome przychody z tytułu sprzedaży projektów badawczo – rozwojowych, które wyniosły: 15.000,00 zł w 2019 r. oraz 111.000,00 zł w 2020 r., w tym 32.000,00 zł z tytułu walidacji technologii. W roku 2021 r. Instytut nie uzyskał przychodów z tytułu wykonania prac badawczo – rozwojowych. Stwierdzono, że Instytut wykazał się niską aktywnością w prowadzeniu prac badawczo – rozwojowych, znikomą liczbą wdrożonych

¹⁰ Pismo znak DI1066.4/2022 z dnia 20 lipca 2022 r.

¹¹ Pismo znak DI1066.4/2022 z dnia 20 lipca 2022 r.

¹² Pismo znak DI1066.4/2022 z dnia 20 lipca 2022 r.

¹³ Pismo znak DI1066.4/2022 z dnia 20 lipca 2022 r.

wyników ww. prac oraz niewielką wysokością uzyskiwanych w związku z tym przychodów, pomimo iż powinny one stanowić główny cel działania Instytutu stosownie do art. 1 ust. 1 i art. 2 ust. 1 ustawy o instytutach badawczych.

Według wyjaśnień Kontrolowanego¹⁴ (...) *wiele realizowanych wcześniej projektów badawczo-rozwojowych było wynikiem zapotrzebowania przedsiębiorców na innowacyjne rozwiązania dla potrzeb wnioskowania o dofinansowanie projektów inwestycyjnych ze środków Programu Operacyjnego Innowacyjny Rozwój, Regionalnych Programów Operacyjnych, ew. środków krajowych. Wobec zakończenia perspektywy finansowej UE oraz zmniejszenia liczby konkursów przedsiębiorcy zrezygnowali również ze zlecenia COBRPP prac B+R. Spadek zatrudnienia w Ośrodku jednocześnie ogranicza możliwości realizacji większej liczby jednoczesnych projektów. Zwracam jednocześnie uwagę, że pomimo zawarcia 14 porozumień o współpracy ew. umów o realizację usług B+R w roku 2018 zrealizowano w tym okresie zaledwie cztery prace. W latach 2019-2021 zawarto łącznie 5 umów, z których trzy zakończyły się wykonaniem zleconych prac B+R.*

3. Stan środków pieniężnych

W badanym okresie Instytut posiadał 4 rachunki bankowe, w tym m.in. rachunek bieżący, dewizowy, rachunek Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych oraz prowadził kasę.

Na dzień 31 grudnia 2019 r. stan środków pieniężnych wyniósł 66.501,62 zł, w tym:

- 63.761,83 zł – na rachunkach bankowych,
- 418,85 zł – w kasie,
- 2.320,94 zł – rachunek ZFŚS.

Na dzień 31 grudnia 2020 r. stan środków pieniężnych wyniósł 47.762,85 zł, w tym:

- 45.801,29 zł – na rachunkach bankowych,
- 1.576,58 zł – w kasie,
- 348,98 zł – rachunek ZFŚS.

Na dzień 31 grudnia 2021 r. stan środków pieniężnych wyniósł 67.741,55 zł, w tym:

- 63.972,01 zł – na rachunkach bankowych,
- 3.724,59 zł – w kasie,
- 44,95 zł – rachunek ZFŚS.

W badanym okresie Instytut dokonywał transakcji finansowych w formie gotówkowej. Zasady gospodarki kasowej zostały uregulowane w Instrukcji kasowej, wprowadzonej zarządzeniem nr 3/2020 Dyrektora COBRPP z dnia 31 marca 2020 r. Instrukcja zawiera wadliwe postanowienia, które ze sobą kolidują. Zgodnie z § 8 ust. 3 ww. Instrukcji, Główna księgowa sprawdza prawidłowość sporządzania dokumentów kasowych i obrotów kasowych oraz zatwierdza wypłatę gotówki z kasy, tymczasem z § 4 ust. 1 ww. Instrukcji, przewiduje, że

w wyjątkowych przypadkach, ze względu na małą ilość zatrudnionych pracowników administracyjnych (2 osoby), dopuszcza się wykonywanie operacji kasowych przez Główną księgową. Według wyjaśnień Kontrolowanego¹⁵ w okresie objętym kontrolą obowiązki prowadzenia kasy wykonywała Główna księgowa w związku z odejściem z Instytutu pracownika prowadzącego kasę. Główna księgowa nie posiadała pisemnego oświadczenia o przyjęciu odpowiedzialności materialnej za powierzone mienie, co było niezgodne z § 4 ust. 3 Instrukcji kasowej. Wykonywanie przez Główną księgową obowiązków prowadzenia kasy

¹⁴ Pismo znak DI1066.6/2022 z dnia 20 lipca 2022 r.

¹⁵ Pismo znak DI1066.7/2022 z dnia 22 lipca 2022 r.

uniemożliwia wykonywanie przez ww. osobę czynności kontrolnych procesów finansowych w instytucji, w tym związanych z kontrolą kasy.

W wyniku analizy raportów kasowych za lata 2019 – 2021 stwierdzono, że liczba transakcji gotówkowych była na zbliżonym poziomie i mieściła się w przedziale od 1 do 10 operacji w danym miesiącu. Według wyjaśnień Kontrolowanego¹⁶ *kasa jest prowadzona przede wszystkim w celu prowadzenia rozliczeń za wykonane usługi, z uwagi na fakt, że COBRPP nie posiada terminala do rozliczeń bezgotówkowych, a część kontrahentów preferuje płatności gotówkowe przy niewielkich kwotach (...). Do końca 2020 stan zatrudnienia był wystarczający do powierzenia obowiązków prowadzenia kasy odrębnej osobie. Liczba transakcji spadła dopiero w roku 2022.*

W ocenie kontroli prowadzenie kasy wydaje się nieuzasadnione ze względu na niewystarczający stan zatrudnienia, kolidowaniu funkcji kontrolnych z obowiązkami prowadzenia kasy przez Główną księgową oraz niewielkiej liczbie transakcji gotówkowych.

4. Plany finansowe

Zgodnie z § 8 Statutu podstawą gospodarki Instytutu jest roczny plan finansowy ustalony przez Dyrektora, po zaopiniowaniu przez Radę Naukową. W każdym badanym roku plany finansowe zostały ustalone przez dyrektora COBRPP i pozytywnie zaopiniowane przez Radę Naukową. W planach finansowych ustalono przychody w wysokości odpowiednio: 1.335.000,00 zł - 2019 r., 1.231.000,00 zł - 2020 r. oraz 1.154.000,00 zł - 2021 r.; koszty wg. rodzaju w wysokości odpowiednio: 1.295.000,00 zł - 2019 r., 1.228.000,00 zł - 2020 r. oraz 1.178.500,00 zł - 2021 r.; zysk w wysokości odpowiednio: 40.000,00 zł - 2019 r., 3.000,00 zł - 2020 r., 15.500,00 zł - 2021 r. Plany finansowe w poszczególnych latach w zakresie przychodów zostały zrealizowane na poziomie: 90 % w 2019 r., 79% w 2020 r. i 94 % w 2021 r., a w zakresie kosztów odpowiednio: w 99 %, 82% i 87 %.

5. Sprawozdania finansowe

W okresie objętym kontrolą sprawozdania finansowe Instytutu składały się z: bilansu, rachunku zysku i strat oraz informacji dodatkowej. Sprawozdania finansowe nie były badane przez biegłego rewidenta, ponieważ Instytut nie podlega obowiązkowi wynikającemu z art. 64 ustawy o rachunkowości.

Bilans instytucji sporządzony na dzień 31.12.2019 r., 31.12.2020 r. oraz 31.12.2021 r. wykazywał po stronie aktywów i pasywów kwotę odpowiednio: 1.337.424,22 zł - 2019 r., 1.115.894,23 zł - 2020 r. oraz 927.747,63 zł - 2021 r.

Rachunek zysków i strat sporządzony w wariantcie porównawczym na dzień 31.12.2019 r., 31.12.2020 r. oraz 31.12.2021 r. wykazywał stratę netto w kwocie odpowiednio: 52.715,76 zł - 2019 r., 33.194,79 zł - 2020 r., 28.837,22 zł - 2021 r. Strata netto w każdym roku została pokryta z funduszu podstawowego COBRPP. Sprawozdania finansowe za lata 2019-2021 zostały pozytywnie zaopiniowane przez Radę Naukową. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego zatwierdził sprawozdania finansowego za lata 2019-2020, do czasu zakończenia czynności kontrolnych nie zostało zatwierdzone sprawozdanie finansowe za 2021 r.

W latach 2019-2021 zobowiązania krótkoterminowe wyniosły:

- z tytułu dostaw i usług odpowiednio: 38.112,38 zł - 2019 r., 34.943,51 zł - 2020 r., 36.929,81 zł - 2021 r.;

¹⁶ Pismo znak DI1066.7/2022 z dnia 22 lipca 2022 r.

- z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych, podatku VAT oraz zobowiązań wobec ZUS odpowiednio: 232.918,02 zł – 2019 r., 194.616,19 zł – 2020 r., 154.637,41 zł – 2021 r.

W 2019 r. COBRPP zawarł 6 umów o rozłożenie na raty należności z tytułu zaległych składek z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie. Łączna wysokość zaległych należności z tytułu składek, odsetek za zwłokę oraz opłat prolongacyjnych wyniosła 232.934,52 zł. Okresy zadłużenia składek dotyczyły miesiące: lipiec 2017 r., wrzesień 2017 r., październik 2017 r., listopad 2017 r., lipiec 2017 r., sierpień 2018 r., październik 2018 r., kwiecień 2019 r., maj 2019 r., czerwiec 2019 r., lipiec 2019 r., sierpień 2019 r., wrzesień 2019 r.¹⁷ W umowach określono harmonogram spłat. W badanym okresie Instytut uregulował zaległości w łącznej wysokości 87.067,00 zł, kwota pozostała do zapłaty wynosi 145.867,52 zł. Termin zakończenia spłaty zaległych rat wyznaczono na dzień 22 sierpnia 2022 r. (3 umowy), 20 września 2022 r. (1 umowa), 20 października 2022 r. (1 umowa) oraz 20 sierpnia 2024 r. Kontrolowany wyjaśnił¹⁸, że *należności z tytułu VAT, i podatku dochodowego od osób fizycznych, jak również bieżące zobowiązania względem ZUS, są regulowane w terminach przewidzianych ustawowo.*

O pogarszającej się sytuacji finansowej Instytutu świadczy występująca w każdym badanym roku strata netto w kwocie odpowiednio: 52.715,76 zł – 2019 r., 33.194,79 zł – 2020 r., 28.837,22 zł – 2021 r., zmniejszająca się w każdym roku suma aktywów i pasywów odpowiednio: 1.337.424,22 zł – 2019 r., 1.115.894,23 zł – 2020 r. oraz 927.747,63 zł – 2021 r. oraz stan zobowiązań z tytułu zaległości za nieterminowe regulowanie składek ZUS. Może to stanowić poważne zagrożenie dla kontynuowania przez COBRPP działalności w dotychczasowej formie organizacyjno-prawnej oraz narażać Skarb Państwa na dodatkowe obciążenia w sytuacji gdyby doszło do likwidacji instytutu. Kontrolowany wyjaśnił¹⁹, że *istnieje możliwość zagrożenia dla kontynuowania przez Instytut działalności i utraty płynności finansowej, co było zasadniczym powodem opracowania na wniosek MKiDN planu naprawczego, uwzględniającego również możliwość utraty kategorii naukowej B.*

Jednocześnie Kontrolowany poinformował²⁰, że na sytuację finansową jednostki miały wpływ następujące kwestie: brak własnej siedziby oraz utrata lub opóźnienia części zleceń na produkcję testową i prace badawczo – rozwojowe w wyniku pandemii COVID-19. Z powodu pandemii oszacowano roczny spadek przychodów z działalności podstawowej na ponad 300.000,00 zł. Ośrodek wystąpił do MEiN o zwiększenie dotacji na działalność statutową o powyższą kwotę i otrzymał decyzję odmową.

6. Fundusze tworzone przez Instytut

Zgodnie z § 7 Statutu Instytut tworzy fundusze: statutowy, rezerwowy, Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych, nagród oraz badań własnych. Dodatkowo Instytut posiadał, fundusz aktualizacji wyceny środków trwałych, który nie został przewidziany w Statucie oraz w art. 19 ustawy o instytutach badawczych. Kontrolowany wyjaśnił²¹, że *odpisów na ww. kapitał dokonano po przeprowadzeniu aktualizacji środków trwałych w roku 1995 r. na podstawie ustawy o rachunkowości. Po raz ostatni uwzględniono go w bilansie za rok 2003. Od 2004 r. nie księgowano odpisów na odpowiednim koncie Ośrodka. W oparciu o przepisy ustawy*

¹⁷ Umowa nr 440042000763/19 z dnia 26 sierpnia 2019 r. dotyczyła miesięcy lipiec 2017 r., wrzesień 2017 r., październik 2017 r., listopad 2017 r., lipiec 2017 r., sierpień 2018 r., październik 2018 r., kwiecień 2019 r., pozostałe pięć umów dotyczyło okresów zadłużenia od maja 2019 r. do września 2019 r.

¹⁸ Pismo znak DI1066.3/2022 z dnia 15 lipca 2022 r.

¹⁹ Pismo znak DI1066.3/2022 z dnia 15 lipca 2022 r.

²⁰ Pismo znak DI1066.10.2022 z dnia 9 września 2022 r.

²¹ Pismo znak DI1066.5/2022 z dnia 21 lipca 2022 r.

o rachunkowości nie widzimy możliwości prostego przeniesienia tego kapitału na inny kapitał.

Według ewidencji księgowej konta funduszy w latach 2019-2021 posiadały salda:

- statutowy (konto 803): 766.194,56 zł, 713.478,80 zł, 680.284,01 zł;
- rezerwowy (konto 804): brak salda;
- z aktualizacji wyceny (konto 806): 43.718,25 zł;
- ZFŚS (konto 850): 4.569,32 zł, 2.856,36 zł, 44,95 zł;
- nagród (konto 851): 259,84 zł w każdym badanym roku;
- badań własnych (konto 851): 40.710,58 zł.

W latach objętych kontrolą Instytut, z wyjątkiem Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych nie dokonywał odpisów na rzecz funduszy, ponieważ we wszystkich latach objętych kontrolą wykazywał stratę. Salda funduszy: rezerwowego, z aktualizacji wyceny, nagród i badań własnych pozostawały bez zmian. Jedynie saldo funduszu statutowego zmniejszało się corocznie o kwoty strat poniesionych przez Instytut w poszczególnych latach o łączną kwotę 114.747,77 zł, tj. o 14,9%.

7. Zarządzanie mieniem

Z ewidencji księgowej oraz informacji dodatkowej wynika, że Instytut posiadał w badanym okresie aktywa trwale o wartości brutto 1.450.583,68 zł i umorzeniu 1.181.884,43 zł w 2019 r. oraz 1.330.128,35 zł w 2020 r. Aktywa trwale w 2021 r. zostały całkowicie umorzone. Na aktywa trwale składają się wartości niematerialne i prawne w wysokości 151.161,83 zł (konto 020) oraz rzeczowy majątek w wysokości 1.299.421,85 zł (konto 010), w tym:

- maszyny i urządzenia: 103.351,94 zł,
- środki transportu: 22.000,00 zł,
- pozostałe środki trwałe: 1.174.069,91 zł.

Do środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych Instytut zalicza składniki o wartości początkowej w dniu przyjęcia do użytkowania wyższej niż 10.000,00 zł. Zasady (polityka) rachunkowości Instytutu zawierają nieaktualne postanowienia dotyczące środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych, do których zalicza się składniki, których wartość początkowa w dniu przyjęcia do użytkowania jest wyższa niż 3.500,00 zł.

Analiza konta 010 środki trwałe wykazał, że najwyższe wartości w księgach rachunkowych posiadały środki trwałe: 1) maszyna drukująca o wartości 595.282,50 zł, 2) profilometr optyczny o wartości 210.000,00 zł, 3) mikroskop cyfrowy 143.104,00 zł, 4) tensjometr o wartości 50.000,00 zł, 5) aparat do badań starzeniowych o wartości 43.980,00 zł, 6) samochód służbowy o wartości 22.000,00 zł. Kontrolowany poinformował²², że *wszystkie ww. środki trwałe, z wyjątkiem samochodu służbowego zostały zakupione w 2016 r. w ramach planu restrukturyzacji na podstawie dotacji z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (...). Powyższy sprzęt badawczy, oprócz samochodu służbowego jest wykorzystywany w pracach badawczo – rozwojowych oraz do prowadzenia badań wymaganych przy ekspertyzach i opiniach zlecanych przez podmioty zewnętrzne. Maszyna drukująca została zakupiona do wykonywania prac badawczych związanych z pracami rozwojowymi nad materiałami dla elektroniki drukowanej. Jej szersze wykorzystanie miało miejsce w latach 2016-2018. Pozostałe urządzenia laboratoryjne są wykorzystywane sporadycznie w miarę potrzeb.*

Stwierdzono, że w latach 2019-2021 Instytut rzadko użytkował następujące urządzenia: maszynę drukującą jeden raz przez 2 dni w ramach prowadzonego badania

²² Pismo znak DI1066.3/2022 z dnia 15 lipca 2022 r.

naukowego, profilometr optyczny dwa razy przez łącznie 2 dni w ramach prowadzonych badań naukowych oraz tensjometr dwa razy przez łącznie 4 dni w ramach prowadzonych badań naukowych. Zastrzeżenia kontroli dotyczą sporadycznego wykorzystywania ww. sprzętu do realizacji celów statutowych, którego wartość księgową wynosi łącznie 855.282,50 zł. Instytut nie posiada oszacowania wartości rynkowej z uwagi ich unikatowy charakter sprzętu.

Kontrolowany wyjaśnił²³, że *Ośrodek rozpoczął działania mające na celu rozpowszechniania informacji o posiadanym sprzęcie laboratoryjnym i jego możliwościach. Podejmowano także próby współpracy z innymi ośrodkami naukowymi, dla których taki sprzęt mógłby być przydatny. Plany wykorzystania ww. sprzętu zakładają rozszerzenie współpracy z instytucjami i przedsiębiorcami zlecającymi badania ekspertyzy wykonywane w laboratorium Ośrodka. Jeśli chodzi o maszynę rozważano jej sprzedaż po zakończeniu okresu amortyzacji i rozliczeniu dotacji na restrukturyzację, o ile nie znajdą się odpowiedni zleceniodawcy.*

Samochód służbowy Opel Combo Cargo (rok produkcji 2007 r.) jest wykorzystywany do transportu produkowanych przez COBRPP materiałów (kleje poligraficzne) i etykiet do odbiorców, zaopatrzenia w surowce i materiały, sporadycznie przy zakupach środków czystości i wody dla pracowników. Pojazd jest użytkowany przez Zespół Badawczy Materiałów Poligraficznych, sporadycznie przez komórki administracyjne lub inne zespoły badawcze²⁴. Koszty utrzymania samochodu służbowego wyniosły odpowiednio: 6.228,84 zł – 2019 r, 5.259,89 zł-2020 r. oraz 8.799,73 zł – 2021 r., na które złożyły się usługi serwisowe i naprawy, koszty paliwa i ubezpieczenia.

8. Przychody

W badanym okresie Instytut zrealizował przychody w łącznej wysokości: 1.208.071,15 zł w 2019 r., 987.423,89 zł w 2020 r. oraz 1.089.026,78 zł w 2021 r.

W 2019 r. na strukturę przychodów składały się:

- Sprzedaż usług badawczo – rozwojowych: 32.199,98 zł (konto 701 – sprzedaż wyników prac badawczych),
- Sprzedaż wdrożonych wyników prac badawczych: 423.911,20 zł (konto 700- sprzedaż kleju: 311.997,38 zł oraz konto 703- sprzedaż kodów kreskowych: 111.913,82 zł),
- Sprzedaż własnych wydawnictw: 22.641,53 zł (konto 704 – sprzedaż wydawnictw),
- Pozostała sprzedaż: 142.805,90 zł (konto 702 – sprzedaż usług: szkolenia, analizy i opinie o innowacyjności: 130.697,56 zł oraz konto 708 – pozostała sprzedaż: 12.108,34 zł),
- Przychody operacyjne: 586.512,54 zł (konto 762 – przychody operacyjne).

Stwierdzono, że w informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego za 2019 r. w pozycji sprzedaż wdrożonych wyników prac badawczych nieprawidłowo wykazano przychody z tytułu sprzedaży usług szkolenia, analiz - konto 702 w wysokości 130.697,56 zł, zamiast przychody z tytułu sprzedaży kodów kreskowych w wysokości 111.913,82 zł.

Kontrolowany wyjaśnił²⁵, że *było to spowodowane omyłką pisarską w roku 2019, gdzie omyłkowo przy prezentowaniu sprzedaży wdrożonych wyników prac badawczych wpisano pozycje 702 – sprzedaż usług pozostałych zamiast pozycji 703 – sprzedaż kodów kreskowych, wynikających z prowadzonych prac badawczych.*

²³ Pismo znak DI1066.5/2022 z dnia 21 lipca 2022 r.

²⁴ Pismo znak DI1066.3/2022 z dnia 15 lipca 2022 r.

²⁵ Pismo znak DI1066.7/2022 z dnia 22 lipca 2022 r.

W 2020 r. na strukturę przychodów składały się:

- Sprzedaż usług badawczo – rozwojowych: 107.088,91 zł (konto 701 – sprzedaż wyników prac badawczych),
- Sprzedaż wdrożonych wyników prac badawczych: 286.627,41 zł (konto 700- sprzedaż kleju: 165.896,69 zł oraz konto 703 – sprzedaż kodów kreskowych: 120.730,72 zł),
- Sprzedaż własnych wydawnictw: 24.468,16 zł (konto 704 – sprzedaż wydawnictw),
- Pozostała sprzedaż: 82.198,97 zł (konto 702- sprzedaż usług: szkolenia, analizy i opinie o innowacyjności: 11.800,00 zł oraz konto 708 – pozostała sprzedaż: 70.398,97 zł),
- Przychody operacyjne w wysokości 487.040,44 zł (konto 762 – przychody operacyjne).

W 2021 r. na strukturę przychodów składały się:

- Sprzedaż usług badawczo – rozwojowych: 13.735,77 zł (konto 701 – sprzedaż wyników prac badawczych),
- Sprzedaż wdrożonych wyników prac badawczych: 453.968,80 zł (konto 700- sprzedaż kleju: 304.432,74 zł oraz konto 703 – sprzedaż kodów kreskowych: 149.536,06 zł),
- Sprzedaż własnych wydawnictw: 132.209,71 zł (konto 704 – sprzedaż wydawnictw),
- Pozostała sprzedaż: 39.786,25 zł (konto 702- sprzedaż usług: szkolenia, analizy i opinie o innowacyjności: 21.600,00 zł oraz konto 708 – pozostała sprzedaż: 18.186,25 zł),
- Przychody operacyjne: 449.326,25 zł (konto 762 – przychody operacyjne).

W strukturze przychodów przeważały przychody własne, które w badanym okresie wynosiły odpowiednio 852.871,15 w 2019 r. (70 % ogółu przychodów), 663.323,89 zł w 2020 r. (67 % ogółu przychodów) oraz 760.026,78 zł w 2021 r. (69 % ogółu przychodów).

Głównym źródłem przychodów własnych była sprzedaż materiałów poligraficznych (kleju) oraz sprzedaż usług kodów kreskowych.

Przychody z tytułu subwencji statutowej w badanym okresie wyniosły odpowiednio: 341.200,00 zł, 324.100,00 zł oraz 329.000,00 zł i stanowiły odpowiednio 30 %, 33 %, 31 % ogółu przychodów.

Przychody ze sprzedaży przeprowadzonych prac badawczo – rozwojowych wyniosły odpowiednio: 32.199,98 zł w 2019 r., 107.088,91 zł w 2020 r. oraz 13.735,77 zł w 2021 r. Z wyjaśnień Kontrolowanego wynika²⁶, że *przyczyną spadku przychodów począwszy od roku 2020 była pandemia i związany z tym spadek zamówień na usługi Ośrodka.*

Przychody ze sprzedaży wdrożonych wyników prac badawczych wyniosły odpowiednio: 423.911,20 zł w 2019 r., 286.627,41 zł w 2020 r. oraz 453.968,80 zł w 2021 r.

Według wyjaśnień Kontrolowanego²⁷ *pozyskiwanie źródeł przychodu prowadzone jest następującymi kanałami:*

- *strona internetowa, gdzie znajdują się formularze umożliwiające zamówienie niektórych produktów (kleje, wydawnictwa), jak też informacje o możliwościach współpracy B+R;*
- *konto w serwisie Allegro.pl, oferujące analogiczne możliwości;*
- *firmy zewnętrzne, posiadające produkty Ośrodka w swojej ofercie;*
- *aktywne i bierne uczestnictwo w konferencjach i targach branżowych;*
- *kontakty osobiste kierownictwa i pracowników Ośrodka.*

Do połowy roku 2019 za marketing i pozyskiwanie klientów odpowiadał Zespół ds. promocji

²⁶ Pismo znak DI1066.7/2022 z dnia 22 lipca 2022 r.

²⁷ Pismo znak DI1066.7/2022 z dnia 22 lipca 2022 r.

projektów i analiz. Od tego czasu funkcję aktywnego marketingu oraz uczestnictwa w imprezach branżowych przejął Dyrektor Ośrodka. W związku z niewielkim budżetem na wynagrodzenia nie planowano dotąd zatrudnienia osoby odpowiedzialnej za marketing, choć stanowisko takie przewidziano do utworzenia w ramach planu naprawczego.

9. Koszty

Poniesione przez Instytut w badanym okresie koszty według rodzaju wyniosły odpowiednio: 1.272.105,66 zł w 2019 r., 1.009.742,14 zł w 2020 r. oraz 1.031.365,58 zł w 2021 r.

Najwyższe pozycje kosztów stanowiły:

- wynagrodzenia (konto 406): 454.679,54 zł w 2019 r., 418.465,08 zł w 2020 r. oraz 398.072,77 zł w 2021 r.;
- usługi obce (konto 402): 245.967,83 zł w 2019 r., 225.582,00 zł w 2020 r. oraz 180.168,83 zł w 2021 r.;
- zużycie materiałów i energii (konto 402): 202.789,57 zł w 2019 r., 103.893,22 w 2020 r. oraz 234.286,09 zł w 2021 r.

10. Wynagrodzenia osobowe

W latach 2019-2021 Instytut poniósł koszty z tytułu wynagrodzeń osobowych odpowiednio: 454.679,54 zł, 418.465,08 zł, 398.072,77 zł. Wśród składników wynagrodzeń osobowych najwyższe pozycje stanowiły:

- wynagrodzenie zasadnicze: 424.902,54 zł - 2019 r., 396.409,85 zł - 2020 r., oraz 335.432,57 zł - 2021 r.;
- dodatek funkcyjny: 12.000,00 zł - 2019 r., 9.385,23 zł - 2020 r. oraz 10.524,70 zł - 2021 r.
- premia uznaniowa: 750,00 zł - 2020 r. oraz 18.400,00 zł - 2021 r.

W badanym okresie obowiązywał w Instytucie Regulamin wynagradzania pracowników, wprowadzony zarządzeniem nr 3/2020 Dyrektora COBRPP z dnia 31 marca 2020 r., który określał zasady przyznawania składników wynagrodzeń dla pracowników Instytutu.

W Regulaminie wynagradzania określono Ramowe Zasady Uznaniowego Premiowania, w którym przewidziano, że premia uznaniowa może być wypłacona jeśli zostaną wypracowane środki na wynagrodzenia, na podstawie indywidualnej decyzji dyrektora, a jej wysokość uzależniona jest od uzyskanych wyników zawodowych i efektów finansowych. Powyższe wskazuje, że premia ma charakter uznaniowy i należy ją traktować w kategoriach nagrody. Ponadto w § 2 premie uznaniowe mogą być wypłacane zaliczkowo każdego miesiąca, a rozliczane po upływie trzech miesięcy. Powyższe uregulowanie jest niezgodne z ogólną zasadą przyznawania premii, której wysokość uzależniona jest od uzyskanych wyników zawodowych i efektów finansowych. Kontrolowany wyjaśnił²⁸, że *w badanym okresie nie wypłacano pracownikom Ośrodka premii zaliczkowo.*

W badanym okresie wynagrodzenie Dyrektora i Głównej księgowej kształtowało się na niskim poziomie i nie przekraczało limitów wynikających z art. 8 pkt 5 ustawy o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi. Dyrektorowi oraz Głównej księgowej nie wypłacono nagród rocznych.

Stwierdzono, że w latach 2019 – 2021 r. wypłacono Głównej księgowej miesięczne premie uznaniowe w roku 2021 r. w łącznej wysokości _____, co było niezgodne z art. 5 ustawy o

²⁸ Pismo znak DI1066.6/2022 z dnia 21 lipca 2022 r.

wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi,²⁹ w myśl którego dyrektorowi, jego zastępcy oraz głównej księgowej przysługuje wyłącznie wynagrodzenie miesięczne, świadczenia dodatkowe wymienione enumeratywnie w art. 11 ww. ustawy oraz nagroda roczna. Według wyjaśnień Kontrolowanego³⁰, przyznanie Głównej księgowej premii uznaniowych w wysokości miesięcznie w 2021 r. podyktowane było wykonywaniem zadań spoza zakresów obowiązków, w szczególności związanych z przygotowaniem i dystrybucją książki oraz zadań związanych z przeprowadzką w wyniku zmniejszenia wynajmowanej powierzchni. Należy zauważyć, że uzasadnienie przyznania miesięcznych premii uznaniowych nakazuje traktować ww. premie w kategoriach nagrody, a więc świadczenia które nie ma charakteru rozszczeniowego i nie stanowi składnika wynagrodzenia za pracę. Przyznanie Głównej księgowej tzw. premii uznaniowej rozumianej jako nagrody stanowi naruszenie art. 5 ust. 1 ustawy o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi.

Miesięczne wynagrodzenie brutto wyniosło dla pracownika naukowego: 3.694,44 zł w 2019 r., 3.833,33 zł w 2020 i 2021 r., dla pracownika badawczo – technicznego: 3.683,33 zł w 2019 r., 3.800,00 zł w 2020 r., 3.866,67 zł w 2021 r., dla pracownika administracyjno – ekonomicznego: 3.314,00 zł w 2019-2021.

W Instytucie miały miejsce podwyżki wynagrodzenia zasadniczego dla dwóch pracowników i mieściły się w przedziale . Według wyjaśnień Kontrolowanego³¹ przedmiotowe podwyżki związane były ze zmianą wynagrodzenia minimalnego oraz wzrostem zakresu obowiązków.

W latach 2020 – 2021 Instytut wypłacił pracownikom premie uznaniowe w łącznej wysokości 19.150,00 zł. W 2020 r. wypłacono premię dla jednego pracownika w wysokości 750,00 zł, natomiast w 2021 r. dla 7 pracowników na łączną kwotę 18.400,00 zł. Kwoty jednostkowe wypłaconych miesięcznie premii w roku 2021 mieściły się w przedziale od 200,00 zł do 800,00 zł. Według wyjaśnień Kontrolowanego³², uzasadnieniem przyznania premii było wykonywanie zadań spoza przydzielonych zakresów obowiązków, w szczególności, zadań administracyjnych, związanych z obsługą sprzedaży książki, zadań związanych z prowadzeniem konta w serwisie Allegro.pl oraz przeprowadzki w wyniku zmniejszenia wynajmowanej powierzchni.

Należy zauważyć, iż zapisy zawarte w Regulaminie wynagradzania wskazują na konieczność wygospodarowania środków na premię uznaniową w ramach środków na wynagrodzenia jako warunek wypłaty premii uznaniowych, natomiast wysokość premii jest uzależniona od wielkości przychodów z wdrożonych wyników prac badawczych i usług oraz poziomu osiągniętych efektów finansowych. Instytut zabezpieczył środki na wypłatę premii uznaniowych w ramach wynagrodzeń osobowych, jednakże uzasadnienie powierzenia pracownikom zadań spoza przydzielonych zakresów obowiązków polegających na pracach administracyjnych lub związanych z przeprowadzką Instytutu trudno uznać zgodne z kryteriami zasad przyznawania premii uznaniowych.

11. Zatrudnienie

W okresie objętym kontrolą średnioroczne zatrudnienie w etatach wyniosło odpowiednio: 9,75, 9,75, 6,75, natomiast w osobach: 10 w latach 2019-2020 i 7 w 2021 r. Według stanu na dzień 31 grudnia każdego badanego roku zatrudnienie przedstawia się następująco:

²⁹ t.j. 2019 r. poz. 2136

³⁰ Pismo znak DI1066.6/2022 z dnia 21 lipca 2022 r.

³¹ Pismo znak DI1066.6/2022 z dnia 21 lipca 2022 r.

³² Pismo znak DI1066.6/2022 z dnia 21 lipca 2022 r.

- pracownicy naukowy: 3 osoby w latach 2019-2020 oraz 2 osoby w 2021 r.;
- pracownicy badawczo – techniczni: 3 osoby w latach 2019-2020 oraz 2 osoby w 2021 r.;
- pracownicy inżynieryjno – techniczni: 2 osoby w latach 2019 – 2020, 1 osoba w 2021 r.;
- pracownicy administracyjno – biurowi: 2 osoby we wszystkich latach.

W 2021 r. nastąpił spadek zatrudnienia o 30 % w porównaniu do roku 2020. Liczba zatrudnionych pracowników zmniejszyła się o 3 osoby, w tym 1 pracownik naukowy, 1 pracownik badawczo- techniczny oraz 1 pracownik inżynieryjno – techniczny.

Kontrolowany wyjaśnił³³, że spadek zatrudnienia nastąpił w okresie pandemii, gdy przychody COBRPP z tytułu działalności podstawowej znacząco zmalały (...). Wobec niepewności co do przyszłości Ośrodka część pracowników postanowiła zrezygnować z dalszej pracy w Instytucie (...) Ośrodek nie podejmował prób zatrudnienia nowych pracowników naukowych z uwagi na niewielki budżet na wynagrodzenia, jak też brak projektów uzasadniających zatrudnianie większej liczby osób. (...) Ośrodek nie prowadził również rekrutacji na inne stanowiska pracy, z powodu braku środków pozwalających na wzrost zatrudnienia.

12. Ocena okresowa pracowników Instytutu

Zgodnie z art. 44 ust. 4 50 ustawy o instytutach badawczych pracownicy naukowcy podlegają okresowym ocenom, nie rzadziej niż raz na 4 lata. Tryb oceny okresowej określa regulamin ustanowiony przez dyrektora. Ponadto zgodnie z art. 50 ww. ustawy pracownicy badawczo – techniczni podlegają ocenom okresowym nie rzadziej niż raz na 4 lata.

W 2019 r. została przeprowadzona przez Radę Naukową ocena dorobku naukowego i technicznego pracowników naukowych i badawczo – technicznych za okres 2015 – 2018.

Zgodnie z art. 47 ust. 5 ustawy o instytutach badawczych, pracownika naukowego w okresie trwania stosunku pracy obowiązuje zakaz prowadzenia działalności konkurencyjnej wobec instytutu, określony w odrębnej umowie. Stwierdzono, że w badanym okresie wszyscy pracownicy zatrudnieni na stanowiskach naukowych posiadali odrębne umowy o zakazie konkurencji.

13. Koszty używania prywatnych samochodów do celów służbowych

Zgodnie z ewidencją księgową w latach 2019-2021 COBRPP poniósł koszty z tytułu wypłaty ryczałtów za używanie prywatnych samochodów do celów służbowych w wysokości odpowiednio: 20.637,90 zł, 12.777,32 zł oraz 12.446,20 zł.

Ryczałty miesięczne z tytułu używania prywatnego samochodu do celów służbowych przyznano 4 pracownikom na podstawie umów zawartych w każdym badanym roku. Trzem pracownikom przyznano miesięczny limit przebiegu kilometrów w jazdach lokalnych wynoszący 700, a jednemu pracownikowi 300. W przedmiotowych umowach określono zasady używania samochodów prywatnych do celów służbowych oraz zasady rozliczania kosztów z tego tytułu. Pracownicy zostali zobowiązani do składania pisemnych oświadczeń o używaniu samochodu do celów służbowych w danym miesiącu. Powyższe oświadczenia stanowiły podstawę zwrotu kosztów.

Kontroli poddano 5 oświadczeń złożonych przez pracowników wraz z wydrukami z ewidencji czasu pracy oraz listami płac dokumentujące wypłatę ryczałtów za miesiące sierpień i listopad

³³Pismo znak DI1066.6/2022 z dnia 21 lipca 2022 r.

2021 r. W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

14. Koszty najmu pomieszczeń na siedzibę Instytutu

Koszty najmu powierzchni stanowiły najwyższą pozycję kosztów wśród usług obcych i wyniosły: 229.904,08 zł w 2019 r., 210.845,27 zł w 2020 r. oraz 175.604,42 zł w 2021 r. W badanym okresie obowiązywała umowa najmu pomieszczeń z dnia 29 marca 2016 r. zawarta na okres 5 lat. Pomieszczenia obejmowały powierzchnię 380 m² na drugim piętrze, 53 m² na parterze oraz 46 m² w piwnicy. Instytut uprawniony będzie do korzystania z 10 oznakowanych miejsc parkingowych za zewnątrz budynku, w tym 2 miejsc na parkingu zamknięty. W umowie określono miesięczny czynsz w wysokości 15.165,00 zł netto, 18.652,95 zł brutto, płatny do 10 dnia miesiąca. Instytut zobowiązany był również do opłat z tytułu korzystania z energii elektrycznej. Opłaty za media wyniosły: 4.933,88 zł – 2019 r., 4.438,91 zł – 2020 r., 4.887,83 zł – 2021 r. W dniu 6 kwietnia 2020 r. Instytut zwrócił się do najemcy o czasowe obniżenie czynszu z powodu braku realizacji zamówień przez Instytut oraz przejścia przez Instytut na pracę zdalną. W okresie od kwietnia do czerwca 2020 r. czynsz został obniżony o 5.000,00 zł netto miesięcznie. W dniu 28 maja 2021 r. Instytut podpisał aneks do umowy najmu, w którym zmniejszono powierzchnię najmu o 180 m² oraz ilość miejsc parkingowych z 10 na 5. Umowa została przedłużona na czas nieokreślony, z trzymiesięcznym okresem wypowiedzenia. Od dnia 1 czerwca 2021 r. czynsz określono miesięcznie w kwocie 8.8865 zł netto 10. 903,95 zł brutto.

Kontroli poddano 12 faktur za czynsz oraz 12 faktur za media, wystawionych w roku 2021 r. na łączną kwotę 175.604,42 zł. Dowody księgowe zawierały sprawdzenia pod względem merytorycznym, formalno – rachunkowym oraz zatwierdzenie do wypłaty przez dyrektora. W 23 przypadkach spośród 24 poddanych kontroli zapłata za fakturę nastąpiła z opóźnieniem wynoszącym od 1 do 18 dni. Kontrolowany poinformował³⁴, że *niedotrzymanie terminu płatności zobowiązań z tytułu najmu wynikało z konieczności utrzymania płynności finansowej. Z tego tytułu do końca roku 2021 COBRPP nie został obciążony odsetkami karnymi.*

15. Inwentaryzacja

W Instytucie inwentaryzacje roczne za lata 2019-2021 przeprowadzono na podstawie zarządzeń Dyrektora COBRPP nr 2/2019 z dnia 28 listopada 2019 r., nr 8/2020 z dnia 1 grudnia 2020 r., oraz nr 3/2021 z dnia 3 grudnia 2021 r. i obejmowały:

- środki pieniężne zgromadzone w kasie droga spisu z natury,
- środki zgromadzone na rachunkach bankowych drogą uzyskania od banków potwierżeń prawidłowości wykazanych w księgach rachunkowych,
- należności i zobowiązań metodą potwierdzenia prawidłowości sald przez kontrahentów,
- należności spornych i wątpliwych drogą porównania danych ksiąg rachunkowych z odpowiednimi dokumentami,
- stanu zapasów, tj. produkcji w toku oraz wyrobów gotowych metodą spisu z natury.

Z przeprowadzonych inwentaryzacji sporządzono protokoły z dnia 17 stycznia 2020 r., 15 stycznia 2021. oraz 26 stycznia 2022 r. W wyniku przeprowadzenia inwentaryzacji jednostka nie stwierdziła różnic inwentaryzacyjnych.

³⁴ Pismo znak DI1066.7/2022 z dnia 22 lipca 2022 r.

W wyniku kontroli stwierdzono, że:

- nie przeprowadzono inwentaryzacji środków trwałych w 2021 r., czym naruszono art. 26 ust. 3 pkt 3 ustawy *o rachunkowości*. Ostatnia inwentaryzacja środków trwałych drogą spisu z natury odbyła się w roku 2017. Zgodnie z art. 26 ust. 3 pkt 3 ustawy *o rachunkowości* termin inwentaryzacji środków trwałych uważa się za dotrzymany jeśli przeprowadzono inwentaryzację środków trwałych raz w ciągu 4 lat. Kontrolowany wyjaśnił³⁵, że *inwentaryzacja środków trwałych za rok 2021 nie została przeprowadzona z powodu niedopatrzenia*;
- nie przeprowadzono inwentaryzacji należności na dzień 31 grudnia 2019 r., 31 grudnia 2020 r. oraz 31 grudnia 2021 r., czym naruszono art. 26 ust. 1 pkt 2 ustawy *o rachunkowości*, zgodnie z którym jednostka przeprowadza na ostatni dzień każdego roku obrotowego inwentaryzację należności drogą uzyskania od kontrahentów potwierdzeń prawidłowości wykazanego w księgach rachunkowych stanu aktywów. W okresie objętym kontrolą Instytut nie występował z prośbą o potwierdzenia salda do kontrahentów i nie posiadał żadnej dokumentacji potwierdzającej uzyskanie od kontrahentów potwierdzenia prawidłowości wykazanego w księgach rachunkowych stanu należności oraz wyjaśnienia ewentualnych różnic. Instytut, w ramach rocznych inwentaryzacji, ograniczył swoje czynności inwentaryzacyjne do wydrukowania zestawienia obrotów i sald kont należności i zobowiązań za rok 2019, rok 2020, rok 2021 i załączenia powyższych zestawień do protokołów z przeprowadzonych inwentaryzacji za 2019 rok, 2020 rok i 2021 r. Kontrolowany wyjaśnił³⁶, że *w badanym okresie COBRPP nie wysyłał do kontrahentów potwierdzeń sald na koniec odpowiedniego roku obrotowego*. Należy zauważyć, iż należności są zinwentaryzowane kiedy jednostka otrzyma potwierdzenie salda i powinno to nastąpić do 15 dnia następnego roku obrotowego, o czym stanowi art. 26 ust. 3 pkt 1 ustawy *o rachunkowości*;
- nieprawidłowo przeprowadzono inwentaryzację środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych na dzień 31 grudnia 2020 r. oraz 31 grudnia 2021 r. Instytut, w ramach rocznych inwentaryzacji, ograniczył swoje czynności inwentaryzacyjne do sporządzenia za każdy rok zestawienia rachunków bankowych z saldami na podstawie miesięcznych wyciągów bankowych za okres od 1 do 31 grudnia 2020 r. oraz od 1 do 31 grudnia 2021 r. Kontrolowany wyjaśnił³⁷, że *zawiadomienie o stanie środków na rachunkach bankowych po raz ostatni Ośrodek uzyskał na dzień 31.12.2019 r. W latach 2020 i 2021 bank zrezygnował z wysyłania ww. zawiadomień, pozostając przy wyciągach miesięcznych, z wyszczególnieniem rachunków i stanu środków (...). Na koniec każdego miesiąca Ośrodek otrzymuje wyciąg z banku, potwierdzający operacje finansowe (obejmujące dany miesiąc). Wyciągi bankowe są codziennie generowane i drukowane, następnie informacje w nich zawarte wprowadza się do systemu księgowego. Salda z codziennych wyciągów bankowych są zgodne z wyciągiem miesięcznym przesyłanym przez bank*.

Należy zauważyć, że środki pieniężne zgromadzone na rachunkach bankowych inwentaryzuje się metodą otrzymania od banków potwierdzeń prawidłowości wykazanego w księgach rachunkowych stanu aktywów oraz wyjaśnienia ewentualnych różnic. Jeśli jednostka nie otrzyma na czas potwierdzenia salda z banku może uzgodnić saldo końcowe rachunku bankowego za pomocą wyciągów bankowych. Jednakże procedura uzgodnienia

³⁵ Pismo znak DI1066.8/2022 z dnia 26 lipca 2022 r.

³⁶ Pismo znak DI1066.8/2022 z dnia 26 lipca 2022 r.

³⁷ Pismo znak DI1066.8/2022 z dnia 26 lipca 2022 r.

salda rachunku bankowego nie może jednak ograniczać się do porównania salda środków pieniężnych z ksiąg rachunkowych z saldem końcowym ostatniego wyciągu bankowego. Saldo końcowe wyciągu bankowego z ostatniego dnia roku należy jeszcze uzgodnić z saldem początkowym wyciągu bankowego z pierwszego dnia roku kolejnego. Jest to ważne, ponieważ w międzyczasie mogło dojść do transakcji, które nie znalazły swojego odzwierciedlenia na ostatnim wyciągu bankowym w roku, np. środki pieniężne w drodze.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia i oceny, na podstawie art. 46 ust. 3 pkt 1 ustawy *o kontroli w administracji rządowej*, wnoszę o:

1. Podjęcie działań w celu szybkiego wdrożenia rozwiązań, które stymulowałyby aktywność Instytutu w prowadzeniu badań naukowych i prac rozwojowych na zadawalającym poziomie oraz w pozyskiwaniu środków finansowych dla Instytutu, a także zapobiegałyby dalszemu pogarszaniu się sytuacji finansowej Instytutu.
2. Zaangażowanie Rady Naukowej w tworzenie rozwiązań zmierzających do poprawy funkcjonowania Instytutu i zwiększenia jego aktywności w zakresie działalności naukowo – badawczej i pozyskiwaniu nowych źródeł przychodów dla Instytutu.
3. Aktualizację Zasad (polityki) rachunkowości w celu zapewnienia obligatoryjnych elementów wymaganych w art. 10 ustawy *o rachunkowości*.
4. Podjęcie działań w celu wyeliminowania w Instytucie transakcji gotówkowych.
5. Terminowe regulowanie rat należności z tytułu zaległych składek z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z harmonogramem określonym w zawartych umowach.
6. Inwentaryzowanie wszystkich składników aktywów zgodnie z przepisami art. 26 ustawy *o rachunkowości*.
7. Zapewnienie przestrzegania art. 5 ustawy z dnia *o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi*, w szczególności poprzez zaprzestanie wypłacania premii uznaniowych dla Głównej księgowej.
8. Wdrożenie rozwiązań, które przyczynią się do racjonalnego wykorzystywania sprzętu naukowo – badawczego w zakresie prowadzonej przez Instytut działalności.

Na podstawie art. 49 w zw. z art. 46 ust. 3 pkt 3 ustawy *o kontroli w administracji rządowej*, zwracam się do Pana o przedstawienie w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego *Wystąpienia pokontrolnego*, informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania, podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych uchybień.

Jednocześnie informuję, że zgodnie z art. 48 ustawy *o kontroli w administracji rządowej* od *Wystąpienia pokontrolnego* nie przysługują środki odwoławcze.

Piotr Gliński

